Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

16 päivänä heinäkuuta 2015*

Ennakkoratkaisupyyntö — Oikeudellinen yhteistyö yksityisoikeudellisissa asioissa — Toimivalta elatusvelvoitteita koskevissa asioissa — Asetus (EY) N:o 4/2009 — 3 artiklan c ja d alakohta — Alaikäisille lapsille maksettavaa elatusapua koskeva vaatimus, joka on esitetty muussa kuin kyseisten lasten asuinpaikan jäsenvaltiossa vanhempien välistä asumuseroa koskevan oikeudenkäynnin aikana

Asiassa C-184/14,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Corte suprema di cassazione (Italia) on esittänyt 25.2.2014 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 14.4.2014, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

A

vastaan

B,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja M. Ilešič sekä tuomarit A. Ó Caoimh, C. Toader (esittelevä tuomari), E. Jarašiūnas ja C. G. Fernlund,

julkisasiamies: Y. Bot,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— A, edustajanaan avvocato C. Rimini,

— B, edustajanaan avvocato S. Callegaro,

— Italian hallitus, asiamiehenään G. Palmieri, avustajanaan avvocato dello Stato G. Palatiello,

— Kreikan hallitus, asiamiehinään M. Germani ja I. Kotsoni,

— Puolan hallitus, asiamiehenään B. Majczyna,

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

— Euroopan komissio, asiamiehinään F. Moro ja M. Wilderspin,

kuultuaan julkisasiamiehen 16.4.2015 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä elatusvelvoitteita koskevissa asioissa 18.12.2008 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 4/2009 (EUVL 2009, L 7, s. 1) 3 artiklan c ja d alakohdan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat A ja hänen puolisonsa B ja jossa on kyse heidän kahden alaikäisen lapsensa elatusapuun liittyvästä vaatimuksesta, joka on esitetty muussa kuin kyseisten lasten asuinpaikan jäsenvaltiossa vanhempien välistä asumuseroa koskevan oikeudenkäynnin aikana.

Unionin oikeus

Lasten ja muiden perheenjäsenten elatusavun kansainvälisestä perinnästä tehty yleissopimus

3 Lasten ja muiden perheenjäsenten elatusavun kansainvälisestä perinnästä 23.11.2007 tehdyn Haagin yleissopimuksen (jäljempänä vuoden 2007 Haagin yleissopimus), joka on hyväksytty Euroopan unionin puolesta 9.6.2011 annetulla neuvoston päätöksellä 2011/432/EU (EUVL L 192, s. 39), johdanto-osassa muistutetaan, että kaikissa toimissa, jotka koskevat lapsia, on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu.

4 Kyseisen yleissopimuksen 20 artiklan 1 kohdan f alakohta kuuluu seuraavasti:

”Jossakin sopimusvaltiossa, jäljempänä ’alkuperävaltiossa’, tehty päätös on tunnustettava ja pantava täytäntöön toisissa sopimusvaltioissa, jos

– –

f) päätöksen on tehnyt viranomainen, joka käyttää toimivaltaa henkilöoikeudellista asemaa tai vanhempainvastuuta koskevassa asiassa, paitsi jos tuo toimivalta perustui yksinomaan jonkin osapuolen kansalaisuuteen.”

Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla 27.9.1968 tehty yleissopimus

5 Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla Brysselissä 27.9.1968 tehdyn yleissopimuksen (EYVL 1972, L 299, s. 32), sellaisena kuin se on muutettuna Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittymisestä 9.10.1978 tehdyllä yleissopimuksella (EYVL L 304, s. 1; jäljempänä Brysselin yleissopimus), 5 artiklan 2 kohdassa määrättiin seuraavaa:

”Sellaista henkilöä vastaan, jolla on kotipaikka sopimusvaltiossa, voidaan nostaa kanne toisessa sopimusvaltiossa:

– –

2) elatusapua koskevassa asiassa sen paikkakunnan tuomioistuimessa, jossa elatusapuun oikeutetulla on kotipaikka tai asuinpaikka tai, jos asia liittyy jonkun oikeudellista asemaa koskevaan asiaan, siinä tuomioistuimessa, joka oman lakinsa mukaan on toimivaltainen tuossa asiassa, jollei toimivalta perustu ainoastaan toisen asianosaisen kansalaisuuteen,

– –”

Asetus (EY) N:o 44/2001

6 Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 22.12.2000 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 44/2000 (EYVL 2001, L 12, s. 1) 2 jaksossa, jonka otsikko on ”Erityinen toimivalta”, on 5 artiklan 2 alakohta. Kyseisessä artiklassa säädetään seuraavaa:

”Jos henkilön kotipaikka on jäsenvaltiossa, häntä vastaan voidaan nostaa kanne toisessa jäsenvaltiossa

– –

2) elatusapua koskevassa asiassa sen paikkakunnan tuomioistuimessa, missä elatusapuun oikeutetun kotipaikka tai asuinpaikka on tai, jos asia liittyy henkilöiden oikeudellista asemaa koskevaan asiaan, siinä tuomioistuimessa, joka oman lakinsa mukaan on toimivaltainen tuossa asiassa, jollei toimivalta perustu ainoastaan toisen asianosaisen kansalaisuuteen;

– –”

Asetus (EY) N:o 2201/2003

7 Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliittoa ja vanhempainvastuuta koskevissa asioissa ja asetuksen (EY) N:o 1347/2000 kumoamisesta 27.11.2003 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2201/2003 (EUVL L 338, s. 1) johdanto-osan 5 ja 12 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(5) Kaikkien lasten tasapuolisen kohtelun varmistamiseksi tämä asetus kattaa kaikki vanhempainvastuuta koskevat tuomiot, mukaan luettuina lastensuojelutoimenpiteet, riippumatta niiden yhteydestä avioliitto-oikeuden alaan kuuluviin menettelyihin.

– –

(12) Tässä asetuksessa vahvistetut toimivaltasäännökset vanhempainvastuuta koskevissa asioissa on muotoiltu lapsen edun perusteella ja ottaen erityisesti huomioon läheisyyden periaate. Niinpä toimivallan pitäisi ensisijaisesti olla tuomioistuimilla siinä jäsenvaltiossa, jossa lapsen asuinpaikka on, paitsi tietyissä olosuhteissa lapsen asuinpaikan muuttuessa tai lapsen huoltajien sovittua toisin.”

8 Kyseisen asetuksen 1 artiklassa, jonka otsikko on ”Soveltamisala”, säädetään seuraavaa:

”1. Tätä asetusta sovelletaan, riippumatta siitä millaisessa tuomioistuimessa asiaa käsitellään, siviilioikeudellisissa asioissa, jotka liittyvät:

a) avioeroon, asumuseroon tai avioliiton pätemättömäksi julistamiseen;

b) vanhempainvastuun myöntämiseen, käyttämiseen, siirtämiseen, rajoittamiseen tai lopettamiseen.

– –

3. Tätä asetusta ei sovelleta seuraaviin asioihin:

– –

e) elatusvelvoitteet;

– –”

9 Kyseisen asetuksen 2 artiklan 7 alakohdan mukaan vanhempainvastuulla tarkoitetaan ”oikeuksia ja velvollisuuksia, jotka liittyvät lapsen henkilöön tai omaisuuteen ja jotka jollakin luonnollisella henkilöllä tai oikeushenkilöllä on tuomioistuimen tuomion tai lain taikka voimassa olevan sopimuksen perusteella”, ja näiden oikeuksien ja velvoitteiden muodostama kokonaisuus ”käsittää erityisesti oikeuden lapsen huoltoon ja tapaamisoikeuden”.

10 Saman asetuksen 8 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltion tuomioistuimet ovat toimivaltaisia vanhempainvastuuta koskevissa asioissa, jos lapsen asuinpaikka on asian vireillepanoajankohtana kyseisessä jäsenvaltiossa.”

Asetus N:o 4/2009

11 Asetuksen N:o 4/2009 ensimmäisen, toisen ja kolmannen perustelukappaleen mukaan sillä ja muun muassa asetuksilla N:o 44/2001 ja N:o 2201/2003 tavoitteena on se, että siviilioikeudellisissa asioissa, joiden vaikutukset ulottuvat valtioiden rajojen yli, tehtävän oikeudellisen yhteistyön alalla hyväksytään toimenpiteitä, joilla pyritään muun ohessa edistämään lainvalintaa ja tuomioistuimen toimivallan määräytymistä koskevien, jäsenvaltioissa sovellettavien sääntöjen yhteensopivuutta.

12 Asetuksen N:o 4/2009 kahdeksannessa perustelukappaleessa muistutetaan, että muun muassa vuoden 2007 Haagin yleissopimus olisi siten otettava huomioon tässä asetuksessa.

13 Kyseisen asetuksen johdanto-osan 15 perustelukappaleen sanamuoto on seuraava:

”Jotta voidaan suojata elatusvelkojien edut ja edistää hyvää oikeudenkäyttöä Euroopan unionissa, olisi asetuksesta [N:o 44/2001] johtuvia toimivaltasääntöjä mukautettava. – –”

14 Kyseisen asetuksen II luvussa, jonka otsikko on ”Toimivalta”, olevassa 3 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Elatusvelvoitteita koskevissa asioissa ovat jäsenvaltioissa toimivaltaisia:

a) vastaajan asuinpaikan tuomioistuin, tai

b) velkojan asuinpaikan tuomioistuin, tai

c) tuomioistuin, jolla siihen sovellettavan lainsäädännön mukaisesti on toimivalta ratkaista henkilön oikeudellista asemaa koskeva kanne, jos elatusta koskeva vaatimus on liitännäinen tähän kanteeseen nähden, paitsi jos tämä toimivalta perustuu yksinomaan osapuolen kansalaisuuteen, tai

d) tuomioistuin, jolla siihen sovellettavan lainsäädännön mukaisesti on toimivalta ratkaista vanhempainvastuuta koskeva kanne, jos elatusta koskeva vaatimus on liitännäinen tähän kanteeseen nähden, paitsi jos tämä toimivalta perustuu yksinomaan osapuolen kansalaisuuteen.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

15 A ja hänen puolisonsa B sekä heidän kaksi alaikäistä lastaan ovat Italian kansalaisia, ja heidän asuinpaikkansa on Lontoossa (Yhdistynyt kuningaskunta). Lapset ovat syntyneet Lontoossa 4.3.2004 ja 5.8.2008.

16 A nosti 28.2.2012 päivätyllä kannekirjelmällä Tribunale di Milanossa (Italia) B:tä vastaan kanteen, jossa hän vaati kyseistä tuomioistuinta määräämään heidät asumuseroon B:stä johtuvasta syystä ja määräämään heidän kaksi alaikäistä lastaan heidän yhteiseen huoltoonsa siten, että nämä asuisivat äitinsä luona. A ilmoitti myös olevansa valmis maksamaan lasten kasvatuksesta ja hoidosta 4 000 euroa kuukaudessa.

17 B nosti samassa tuomioistuimessa puolisoaan A:ta vastaan vastakanteen, jossa myös hän vaati määräämään heidät asumuseroon A:sta johtuvasta syystä ja määräämään A:n maksamaan hänelle elatusapuna 18 700 euroa kuukaudessa, väittäen kuitenkin, ettei Italian tuomioistuin ollut toimivaltainen käsittelemään asiaa lasten huoltoa, asumista, tapaamisoikeutta ja elatusapua koskevilta osin, sillä hänen mukaansa Britannian tuomioistuimen on asetuksen N:o 2201/2003 nojalla katsottava olevan toimivaltainen ratkaisemaan nämä asiat, koska puolisot ovat aina asuneet Lontoossa ja se on heidän alaikäisten lastensa syntymä- ja asuinpaikka.

18 Tribunale di Milano katsoi 16.11.2012 antamassaan päätöksessä olevansa asetuksen N:o 2201/2003 3 artiklan perusteella toimivaltainen käsittelemään asumuseroa koskevan vaateen.

19 Sitä vastoin kyseinen tuomioistuin päätteli asetuksen N:o 2201/2003 8 artiklan 1 kohdasta Britannian tuomioistuinten olevan toimivaltaisia käsittelemään kyseisen asetuksen 2 artiklan 7 alakohdassa tarkoitettua ”vanhempainvastuuta” koskevat kysymykset, koska lasten asuinpaikka on Lontoossa.

20 A nosti niin ikään High Court of Justice (England & Wales), Family Divisonissa (Lontoo, Yhdistynyt kuningaskunta) kanteen, jolla pyrittiin määrittämään vanhempainvastuun käyttötavat.

21 Tribunale di Milano erotteli toisistaan myös yhtäältä B:lle ja toisaalta alaikäisille lapsille maksettavat elatusavut. Näin se katsoi olevansa toimivaltainen ratkaisemaan B:n esittämän elatusvaateen, koska vaade on asetuksen N:o 4/2009 3 artiklan c alakohdassa tarkoitetuin tavoin liitännäinen henkilön oikeudellista asemaa, ja näin asumuseroa, koskevaan kanteeseen nähden. Sitä vastoin alaikäisten lasten elatukseen liittyvästä vaateesta se saman asetuksen 3 artiklan d alakohdan nojalla totesi, ettei sillä ollut toimivaltaa ratkaista sitä, koska kyseinen vaade oli liitännäinen vanhempainvastuuta koskevaan kanteeseen nähden. Myös tämän viimeksi mainitun vaateen ratkaisemiseen toimivaltaisia olivat Ison-Britannian tuomioistuimet.

22 A on valittanut kyseisestä Tribunale di Milanon päätöksestä Corte suprema di cassazioneen (Italian ylimmän oikeusasteen kassaatiotuomioistuin) ja vedonnut asetuksen N:o 4/2009 3 artiklan c alakohdan väärää soveltamista koskevaan yhteen ainoaan valitusperusteeseen, jossa hän katsoo, että Italian tuomioistuimet ovat toimivaltaisia myös lasten elatusvelvoitteisiin liittyvässä asiassa.

23 A:n mukaan Tribunale di Milanon asetuksen N:o 4/2009 3 artiklan d alakohdasta esittämä tulkinta, joka oli perustana tämän tekemälle päätökselle, jolla tämä katsoi, ettei ollut toimivaltainen käsittelemään lasten elatusvelvollisuutta koskevaa vaadetta, on väärä, koska tällaista toimivallan poissulkemista ei voida päätellä kyseisen säännöksen sanamuodosta.

24 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan valituksesta tehtävän päätöksen edellytyksenä on sen määrittäminen, miten asetuksen N:o 2201/2003 8 artikla ja asetuksen N:o 4/2009 3 artikla niveltyvät toisiinsa, kun erityisesti viimeksi mainitun asetuksen 3 artiklan c ja d alakohdassa luetellut edellytykset otetaan huomioon.

25 Tässä tilanteessa Corte suprema di cassazione päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Voiko puolisoiden asumuseroa koskevassa oikeudenkäynnissä esitetyn lasten elatusta koskevan vaateen, joka on liitännäinen asumuserokanteeseen nähden, vireilläoloperusteen nojalla ratkaista sekä asumuseroasiaa käsittelevä tuomioistuin että tuomioistuin, jossa on vireillä vanhempainvastuuta koskeva oikeudenkäynti, vai kuuluuko sen ratkaiseminen välttämättä viimeksi mainitulle sen vuoksi, että asetuksen N:o 4/2009 useaan otteeseen mainitun 3 artiklan c ja d alakohdassa mainitut kaksi eri perustetta ovat vaihtoehtoisia siinä mielessä, että ne ovat välttämättä toinen toisensa poissulkevia?”

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

26 Kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee pääasiallisesti, onko asetuksen N:o 4/2009 3 artiklan c ja d alakohtaa tulkittava siten, että kun yhden jäsenvaltion tuomioistuimen käsiteltäväksi on saatettu alaikäisen lapsen vanhempien asumuseroa tai yhteiselämän lopettamista koskeva kanne ja toisen jäsenvaltion tuomioistuimen käsiteltäväksi on saatettu tähän lapseen liittyvää vanhempainvastuuta koskeva kanne, viimeksi mainitulle maksettavaa elatusapua koskevan vaatimuksen voi kyseisen asetuksen 3 artiklan c alakohdassa tarkoitettuna henkilön oikeudelliseen asemaan nähden liitännäisenä kanteena ratkaista sekä se tuomioistuin, jolla on toimivalta ratkaista kyseisen lapsen vanhempien asumuseroa tai yhteiselämän lopettamista koskeva kanne, että se tuomioistuin, jolla on toimivalta ratkaista vanhempainvastuuta koskeva kanne kyseisen asetuksen 3 artiklan d alakohdassa tarkoitettuna vanhempainvastuuseen nähden liitännäisenä kanteena, vai kuuluuko kyseisen vaatimuksen ratkaiseminen välttämättä viimeksi mainitulle tuomioistuimelle.

27 Kyseinen tuomioistuin pyrkii toisin sanoen selvittämään, ovatko asetuksen N:o 4/2009 3 artiklan c ja d alakohdassa säädetyt toimivallan osoitusedellytykset – siinä oleva konjunktio ”tai” huomioon ottaen – toisensa poissulkevia vai tarkoittaako tämä konjunktio sitä, että alaikäisille lapsille maksettavaa elatusapua koskeva vaatimus voidaan saattaa pätevästi sekä sen tuomioistuimen, joka on toimivaltainen käsittelemään asumuseroa koskevan kanteen, että sen tuomioistuimen, joka on toimivaltainen käsittelemään vanhempainvastuuta koskevan kanteen, käsiteltäväksi.

28 Tältä osin on syytä huomauttaa, että tällainen kysymys herää kuitenkin vain silloin, kun alaikäistä lasta koskevaan elatusvaatimukseen liittyvää kannetta pidetään liitännäisenä sekä näissä säännöksissä tarkoitettuihin ”henkilön oikeudellista asemaa koskevaan kanteeseen” että ”vanhempainvastuuta koskevaan kanteeseen” nähden eikä pelkästään toiseen niistä.

29 Näin ollen on syytä määritellä asetuksen N:o 4/2009 3 artiklan c ja d alakohdassa olevan käsitteen ”liitännäinen vaatimus” ulottuvuus.

30 Tässä suhteessa on todettava, että vaikka näissä säännöksissä sallitaankin nimenomaisesti se, että kansallinen tuomioistuin katsoo itsensä toimivaltaiseksi ratkaisemaan elatusta koskevan vaatimuksen valtioiden rajat ylittävässä yhteydessä silloin, kun se oman lakinsa mukaan on toimivaltainen henkilöiden oikeudellista asemaa tai vanhempainvastuuta koskevassa asiassa, kyseisissä säännöksissä tarkoitetun käsitteen ”liitännäinen vaatimus” ulottuvuutta ei kuitenkaan voida jättää kunkin jäsenvaltion tuomioistuinten oman kansallisen oikeutensa mukaisesti suorittaman harkinnan varaan.

31 Unionin oikeuden yhtenäinen soveltaminen edellyttää, että koska asetuksen N:o 4/2009 3 artiklan c ja d alakohdassa ei viitata jäsenvaltioiden oikeuteen kyseisen käsitteen sisällön ja ulottuvuuden määrittämiseksi, kyseistä käsitettä on tulkittava koko unionissa itsenäisesti ja yhtenäisesti (ks. vastaavasti tuomio Kásler ja Káslerné Rábai, C-26/13, EU:C:2014:282, 37 kohta).

32 Tässä tulkinnassa on otettava huomioon kyseisen säännöksen sanamuoto ja asiayhteys sekä kyseisellä lainsäädännöllä tavoiteltu päämäärä (ks. vastaavasti tuomio A, C-523/07, EU:C:2009:225, 34 kohta oikeuskäytäntöviitteineen).

33 Asetuksen N:o 4/2009 3 artiklan c ja d alakohdan säännösten sanamuodon mukaisen tulkinnan perusteella on syytä todeta, että niissä henkilön oikeudelliseen asemaan liittyvät kanteet erotetaan vanhempainvastuuseen liittyvistä kanteista.

34 Kun niissä säädetyt toimivallan osoittamisperusteet ovat vaihtoehtoisia sen vuoksi, että niiden välissä on konjunktio ”tai”, kyseisen sanamuodon nojalla ei kuitenkaan ole mahdollista yksiselitteisesti vahvistaa, tarkoittaako niiden vaihtoehtoisuus sitä, että lapsen elatusta koskeviin vaatimuksiin liittyvät kanteet ovat liitännäisiä vain vanhempainvastuuta koskevaan kanteeseen nähden, vai voidaanko kyseisiä vaatimuksia pitää liitännäisinä myös henkilön oikeudellista asemaa koskevaan kanteeseen nähden.

35 Kyseisen säännöksen asiayhteydestä on syytä todeta, että sen sanamuodosta ilmenevä erottelu heijastelee asetuksen N:o 2201/2003 säännöksissä tehtyä erottelua.

36 Viimeksi mainitulla asetuksella, jonka viidennessä perustelukappaleessa todetaan, että kaikkien lasten tasapuolisen kohtelun varmistamiseksi se kattaa kaikki vanhempainvastuuta koskevat tuomiot, mukaan luettuina lastensuojelutoimenpiteet, riippumatta niiden yhteydestä avioliitto-oikeuden alaan kuuluviin menettelyihin, tehdään nimenomaisesti ero yhtäältä avioeron, asumuseron tai avioliiton pätemättömäksi julistamisen ja toisaalta vanhempainvastuun myöntämisen, käyttämisen, siirtämisen, rajoittamisen tai lopettamisen välillä.

37 Tuomioistuimen toimivalta avioeroa, asumuseroa tai avioliiton pätemättömäksi julistamista koskevissa asioissa on asetuksen N:o 2201/2003 3 artiklan 1 kohdan a alakohdassa jaettu sellaisten perusteiden nojalla, joilla otetaan huomioon pääasiallisesti puolisoiden nykyinen tai viimeinen asuinpaikka taikka jommankumman puolison asuinpaikka, kun taas vanhempainvastuun alalla toimivaltasäännöt on kyseisen asetuksen 12 perustelukappaleen mukaan muotoiltu lapsen edun ja erityisesti läheisyyden periaatteen perusteella.

38 Asetuksen N:o 4/2009 3 artiklan c ja d alakohdassa säädetyissä toimivallan osoittamisperusteissa oikeudenkäynnit erotellaan toisistaan aina sen mukaan, koskevatko ne puolisoiden välisiä oikeuksia ja velvollisuuksia vai vanhempien yhteen tai useampaan lapseensa kohdistuvia oikeuksia ja velvollisuuksia.

39 Alaikäisten lasten elatusvelvollisuuteen liittyvä vaatimus kuuluu viimeksi mainittuun oikeudenkäyntiryhmään, koska se koskee jommallekummalle vanhemmalle kuuluvaa velvollisuutta maksaa elatusapua lapsilleen näiden hoidosta ja kasvatuksesta aiheutuvien kulujen kattamiseksi.

40 Alaikäisten lasten elatusvelvollisuuteen liittyvä vaatimus on luonteeltaan näin erottamattomasti sidoksissa vanhempainvastuuta koskevaan kanteeseen.

41 On syytä palauttaa mieliin, että asetuksen N:o 4/2009 tavoitteena on sen 15 perustelukappaleen mukaan suojata elatusvelkojien edut ja edistää hyvää oikeudenkäyttöä unionissa.

42 Hyvän oikeudenkäytön tavoitteesta on syytä huomauttaa, että alaikäisten lasten elatusvelvollisuuteen liittyvä vaatimus ei välttämättä ole sidoksissa avioero- tai asumuserokanteeseen. Tällaisessa oikeudenkäynnissä ei myöskään välttämättä vahvisteta alaikäisen lapsen elatusvelvollisuutta.

43 Sitä vastoin tuomioistuimella, joka on toimivaltainen käsittelemään asetuksen N:o 2201/2003 2 artiklan 7 alakohdassa määriteltyä vanhempainvastuuta koskevat kanteet, on parhaat mahdollisuudet konkreettisesti arvioida lapsen elatusapua koskevaa vaatimusta ja vahvistaa lapsen

hoidosta ja kasvatuksesta aiheutuviin kuluihin tarkoitetun elatusavun määrä mukauttamalla se siihen, onko määrätty yhteishuollosta vai yksinhuollosta, tapaamisoikeuteen, sen kestoon ja muihin sille esitettyihin vanhempainvastuun käyttämiseen liittyviin tosiseikkoihin.

44 Näin taataan myös elatusvelkojien edut, sillä alaikäinen lapsi voi helposti saada elatusapusaatavaansa koskevan ratkaisun tuomioistuimelta, joka parhaiten tuntee tämän vaatimuksen arviointiin liittyvät olennaiset seikat.

45 Toisaalta tällaisen elatusapusaatavan käsittelyyn toimivaltainen tuomioistuin osoitetaan soveltamalla asetuksella N:o 2201/2003 annettuja unionin oikeuden sääntöjä sen selvittämiseksi, minkä tuomioistuimen käsiteltäväksi vanhempainvastuuta koskevat kanteet voidaan pätevästi saattaa, ja nämä säännöt on – kuten edellä 37 kohdassa on muistutettu – muotoiltu lapsen edun perusteella.

46 Asetuksen N:o 4/2009 3 artiklan c ja d alakohdassa säädettyjä toimivaltasääntöjä tulkittaessa on nimittäin erittäin tärkeää ottaa huomioon lapsen etu. Näin on sitäkin suuremmalla syyllä, koska asetus N:o 4/2009 on pantava täytäntöön noudattamalla Euroopan unionin perusoikeuskirjan 24 artiklan 2 kohtaa, jonka mukaan kaikissa lasta koskevissa viranomaisten tai yksityisten laitosten toimissa on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu.

47 Asetuksen N:o 4/2009 3 artiklan c ja d alakohdan sanamuodosta, tavoitteesta ja asiayhteydestä seuraa näin ollen, että kun yhden tuomioistuimen käsiteltäväksi on saatettu alaikäisten lasten vanhempien asumuseroa tai yhteiselämän lopettamista koskeva kanne ja toisen tuomioistuimen käsiteltäväksi on saatettu näitä lapsia koskevaan vanhempainvastuuseen liittyvä kanne, viimeksi mainituille maksettavaa elatusapua koskevaa vaatimusta ei voida pitää liitännäisenä sekä kyseisen asetuksen 3 artiklan d alakohdassa tarkoitettua vanhempainvastuuta koskevaan kanteeseen että kyseisen asetuksen 3 artiklan c alakohdassa tarkoitettua henkilön oikeudellista asemaa koskevaan kanteeseen nähden. Sitä voidaan pitää liitännäisenä vain vanhempainvastuuta koskevaan kanteeseen nähden.

48 Esitettyyn ennakkoratkaisukysymykseen on näin ollen vastattava niin, että asetuksen N:o 4/2009 3 artiklan c ja d alakohtaa on tulkittava siten, että silloin kun jäsenvaltion tuomioistuimen käsiteltäväksi on saatettu alaikäisen lapsen vanhempien asumuseroa tai yhteiselämän lopettamista koskeva kanne ja kun toisen jäsenvaltion tuomioistuimen käsiteltäväksi on saatettu tähän lapseen liittyvää vanhempainvastuuta koskeva kanne, tälle samalle lapselle maksettavaa elatusapua koskeva vaatimus on liitännäinen pelkästään mainitun asetuksen 3 artiklan d alakohdassa tarkoitettuun vanhempainvastuuta koskevaan kanteeseen nähden.

Oikeudenkäyntikulut

49 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kolmas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä elatusvelvoitteita koskevissa asioissa 18.12.2008 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 4/2009 3 artiklan c ja d alakohtaa on tulkittava siten, että silloin kun jäsenvaltion tuomioistuimen käsiteltäväksi on saatettu alaikäisen lapsen vanhempien asumuseroa tai yhteiselämän lopettamista koskeva kanne ja kun toisen jäsenvaltion tuomioistuimen käsiteltäväksi on saatettu tähän lapseen liittyvää vanhempainvastuuta koskeva kanne, tälle

samalle lapselle maksettavaa elatusapua koskeva vaatimus on liitännäinen pelkästään mainitun asetuksen 3 artiklan d alakohdassa tarkoitettuun vanhempainvastuuta koskevaan kanteeseen nähden.

Allekirjoitukset